

rici er hun voordeel mee doen dit boek te consulteren.

Raf De Bont (Katholieke Universiteit Leuven)

René Van Tiggelen en anderen, *De Eerste Wereldoorlog in België. Radiologie in 'Trench Coat'* (Brussel, Belgisch Museum voor Radiologie, 2011), 143 pp., ISBN: 978-90-802-575-28, €19,00.

Bij het naderen van de honderdjarige herdenking van het begin van de eerste wereldoorlog komt er een stroom van specifieke publicaties op gang. De Grote Oorlog wordt door historici beschouwd als een moderne, industriële oorlog. Modern omdat het gaat over een conflict tussen staten/volkeren. Industrieel, omdat voor een eerste keer nieuwe wapens aangemaakt worden door de zware industrie. De strijders van deze oorlog werden 'gebrutaliseerd'. Als gevolg van de ontdekking van de X-stralen door W.K. Röntgen in 1885, ging de legergeneeskunde nieuwe terreinen verkennen, zoals de radiologie.

De auteur van dit boek is kolonel op rust René Van Tiggelen, oprichter van het Belgische Museum voor Radiologie en ervaren onderzoeker in het domein van de geschiedenis van de radiologie. Geholpen door een twaalfstal personen, waaronder de vertaler, geeft hij in 14 hoofdstukken uitleg over de geboorte van de nieuwe medische discipline: de radiologie en haar ontwikkeling in de Belgische medische wereld. Het tweede deel van de titel (radiologie in een loopgravenschort) geeft aan dat de hospitaaleenheden steeds dichterbij het front opgesteld werden, wat de levensverwachting van de gewonde strijder sterk verbeterde.

Op een zeer verantwoorde pedagogische wijze en met tal van foto's en schema's (in totaal 139) worden achtereenvolgens beschreven: het begin van de radiologie vanaf de Grieks-Turkse oorlog in 1897, de eerste Belgische legerradiologen, en de sanitaire opvattingen van de Medische Dienst vóór de aanvang van de Grote Oorlog. Hoofdstuk 4 is volledig gewijd aan de radiologie aan het IJzerfront en beschrijft de verschillende frontziekenhuizen.

Hoofdstuk 5 geeft een dieper inzicht in de evolutie van de eerste X-stralenbuizen zonder antikathode. Zeer uitvoerig worden vervolgens talrijke modellen van voertuigen besproken, die het radiologiemateriaal moesten vervoeren. Interessant is de informatie over de inzet van de Curies, zowel moeder Marie als dochter Irene, tijdens de aanvang van

de Grote Oorlog. In een specifiek hoofdstuk worden de technieken besproken voor de plaatsbepaling van vreemde metalen voorwerpen op verschillende plaatsen in het lichaam, en vervolgens de technieken die toelaten om deze voorwerpen te verwijderen. Een apart hoofdstuk behandelt de verbeteringen die ingevoerd werden om de detectie van de X-stralen te verhogen en de verbetering van de Röntgenapparatuur met uiteindelijk de uitvinding van de tomograaf. Een hoofdstuk gaat in op een minder relevant onderwerp in het kader van het werk, namelijk het beruchte manifest 'An die Kulturwelt!', in oktober 1914 opgesteld door Duitse geleerden, waaronder Röntgen. Hoofdstuk 11 is volledig gewijd aan dr. E. Henrard (1870-1941). Henrard ligt aan de basis van de oprichting van de Belgische Vereniging voor Radiologie en het door haar opgerichte tijdschrift. Aan het front bij de IJzer speelde hij een belangrijke rol in het militaire ziekenhuis 'l'Océan' in De Panne, waar hij zich ten dienste stelde van het chirurgenteam onder de leiding van de befaamde dr. A. Depage. Henrard stelde nieuwe technieken op voor de radio-stereografische plaatsbepalingen van projectielen. Vervolgens wordt het gebrek aan hulppersoneel kort besproken. In het laatste hoofdstuk gaat de auteur in op de evolutie van de radiologie en de nieuwe toepassingen (zoals de osteosynthese en de echografie) om te eindigen met er op te wijzen dat tegenwoordig een ziekenhuis ondenkbaar is zonder een aparte dienst voor radiologie.

Het boek bevat naast een lijst met namen die in het boek voorkomen ook een vermelding van de gebruikte bronnen. Voor zij die kennis willen maken met de ontluiking van een totaal nieuwe discipline in de geneeskunde tijdens de eerste wereldoorlog is het goedkope boek een echte aanrader.

H. Deelstra (Leuven)

Hendrik Edelman, *International Publishing in the Netherlands, 1933-1945. German Exile, Scholarly Expansion, War-Time Clandestinity* (Leiden and Boston: Brill 2010). xviii + 221 pp., ISBN 978-90-04-18777-1. €99,00.

De serie waarin dit boek verschijnt, *Library of the Written Word* is het soort monografieënreeks waartoe de laaglandse humane wetenschappen wellicht meer en meer hun toevlucht zullen zoeken. Verschijnend onder auspiciën van toonaangevende experts en in het fonds van een internationale spe-